

სოციალური მუშაობის გადრმავებული პრაქტიკა

მეორე სემესტრი

ქცევითი თეორიები - ინტერვენციები

ნინო წუცუბიძე

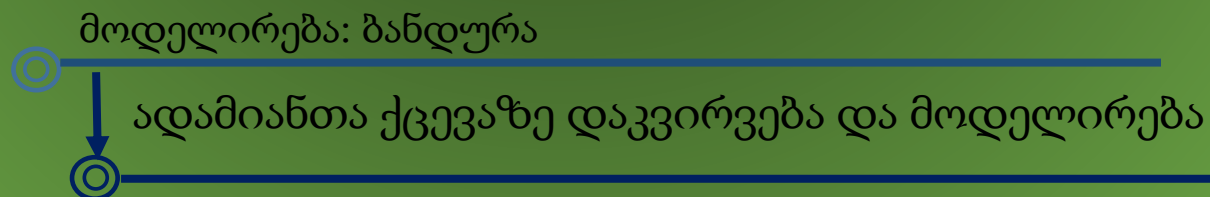
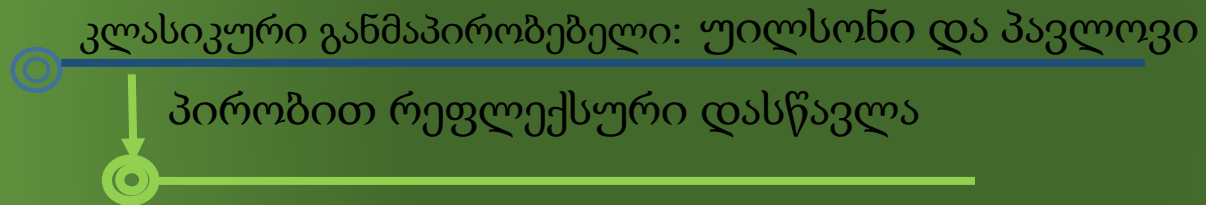
ბავშვის განვითარებისა და სოციალური მუშაობის მაგისტრი

მოწვეული ლექტორი

2020

CBT | ქცევითი თეორიები | ინტერვენციები

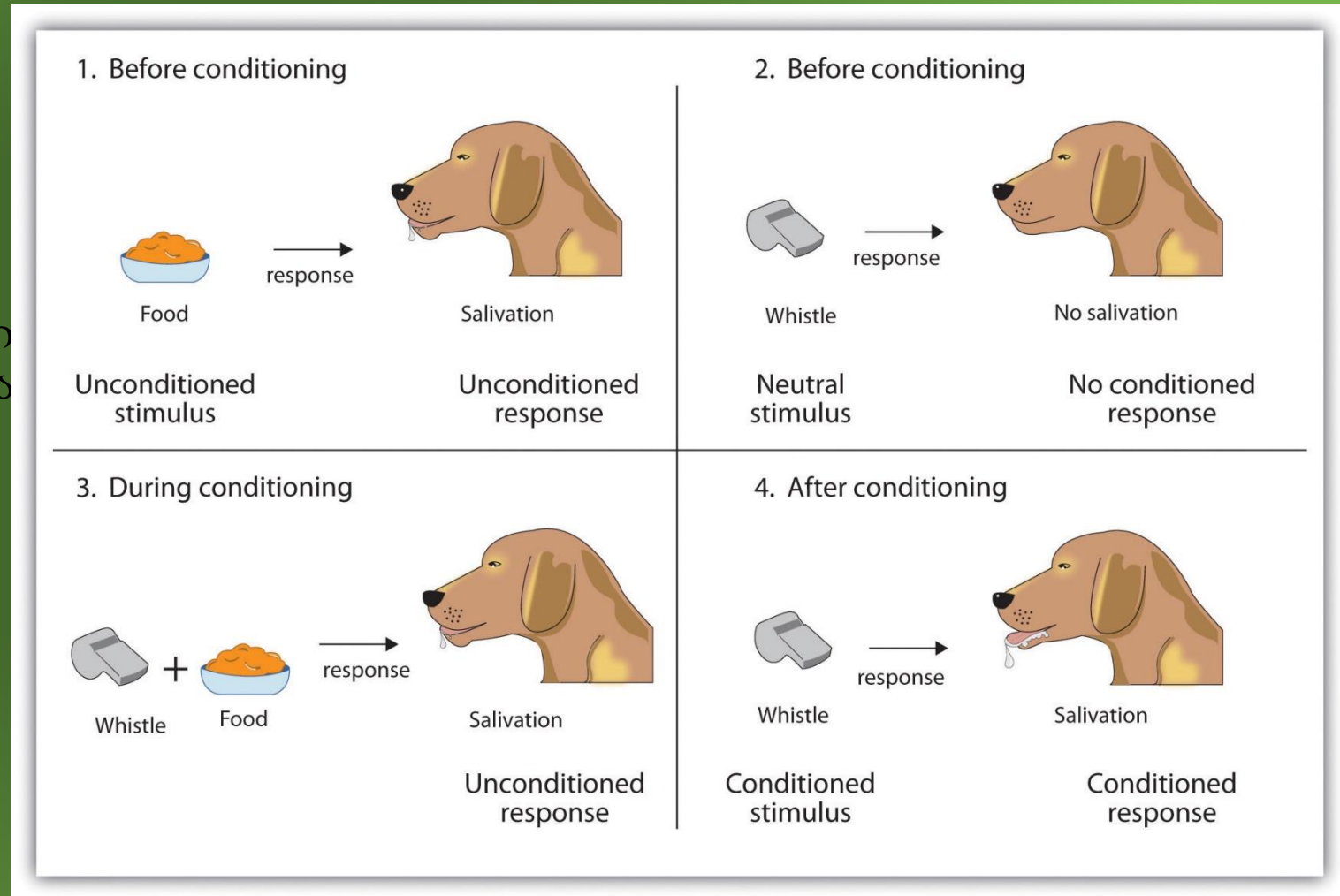
- ✓ ბიჰევიორიზმის ისტორია მეოცე საუკუნის პირველ ნახევარში იკიდებს ფეხს;
- ✓ ყველა ქცევას დასწავლის ერთი და იმავე პრინციპები განაპირობებს;
- ✓ რა არის ქცევის განპირობება?
 - ქცევითი პატერნების განვითარება გარემო სტიმულზე ან კონკრეტულ ქცევით შედეგებზე პასუხის შედეგად

კლასიკური განმაპირობებელი

როდის ვიყენებთ?

ისეთი ქცევის გასაგებად,
რომელიც თითქოს ნეიტრალური
სტიმულის შედეგად წარმოიშობა

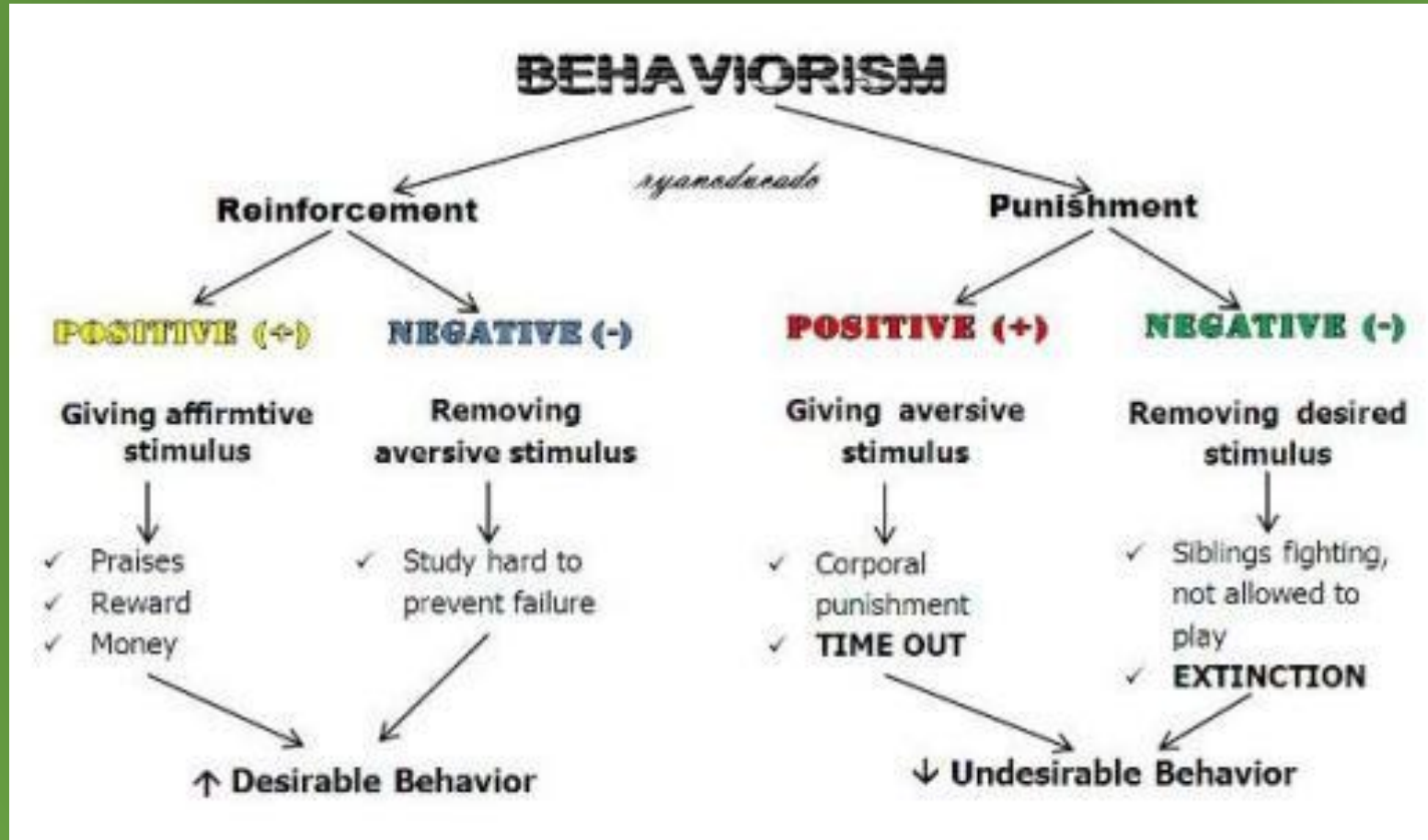

ოპერანტულ განმაპირობებელი

მომავალ ქცევას ამჟამინდელი ქცევის
შედეგები განსაზღვრავს

ოპერანტულ განმაპირობებელი

განმამტკიცებლები პრაქტიკაში

განმამტკიცებლები:

სოციალური განმამტკიცებელი:

შექება სხვადასხვა ფორმით: ქცევისთანავე შექება, შექება მცდელობაზე, კონკრეტულად რაზე ვაქებთ, სიტყვიერი შექების შეთავსება თვალებით კონტაქტთან, ჩახუტებასთან, და ა.შ. კრიტიკის არდართვა

მაღალი ალბათობის ქცევების გამოყენება

მხოლოდ სასურველი ქცევის შემთხვევაში არის ნებადართული მაღალი ალბათობის ქცევა

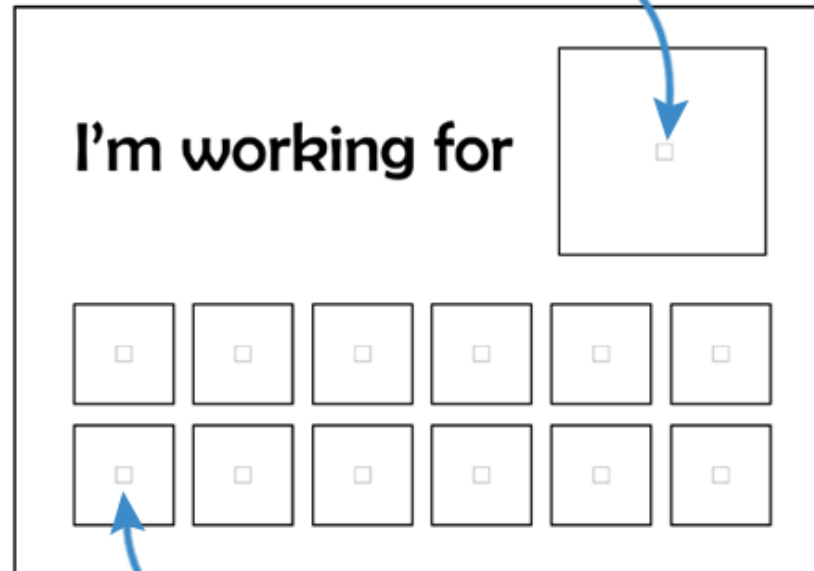
დასაჩუქრება/ჯილდო

სიმბოლოების ჩუქება და მერე მათი გადაცვლა შეთანხმებულ ჯილდოზე

სქემის მაგალითი

One Example of a Token Economy

A chosen reinforcer is placed here

Earned tokens are placed into these spaces

მახასიათებლები:

- წარმატებისთვის საჭიროა:
 - ორგანიზებულობა
 - ქცევის დაშლა
 - ოჯახში ყველა ბავშვზე ერთი და იმავე სისტემის გამოყენება
 - ხალხმრავალ ადგილას გამოკვრა ცხრილის
 - ბავშვი თავად სვამს ნიშანს

ჯილდოები

- არ არის აუცილებელი, იყოს ფულადი
- მაგალითი:
 - ბავშვს არ უშვებენ გასართობ ცენტრში, თუ სახლის საქმეებში არ დაეხმარება დედას მთელი კვირა – ის ყველაფერს მხოლოდ ბოლო დღეს აკეთებს, მაგრამ მშობელი მაინც უშვებს

ბრძანებები და მოთხოვნები

- ერთი თხოვნა ერთ ჯერზე
- თხოვნა არა ყვირილით
- კონკრეტული თხოვნები
- უნდა ავირიდოთ წინააღმდეგობრივი განხილვები ან შევამციროთ ისინი
- უნდა შევაქოთ თხოვნის შესრულებაზე

იგნორი

- აღმოვფხვრით კავშირს ქცევასა და შედეგს შორის არგანმტკიცებით მაგალითი:
 - ✓ ტანტრუმი – მნიშვნელოვანია, გავიგოთ მიზეზი/მიზეზანი და იგი აღმოვფხვრათ
- როდის და როგორ ვიყენებთ?
 - ✓ როდესაც არ არის ზიანის რისკი
 - ✓ არა თვალებით კონტაქტი, ოთახის დატოვება
 - ✓ მუშაობს თანდათან
 - ✓ უნდა გავუძლოთ პირველ გაორმაგებულ შეტევებს

დასჯა

- განსხვავდება ნეგატიური წახალისებისგან
- ფორმები:
 - გამოსწორება ჩადენილის
 - ფიზიკური და სიტყვიერი
 - პრივილეგიების ჩამორთმევა

დასჯა

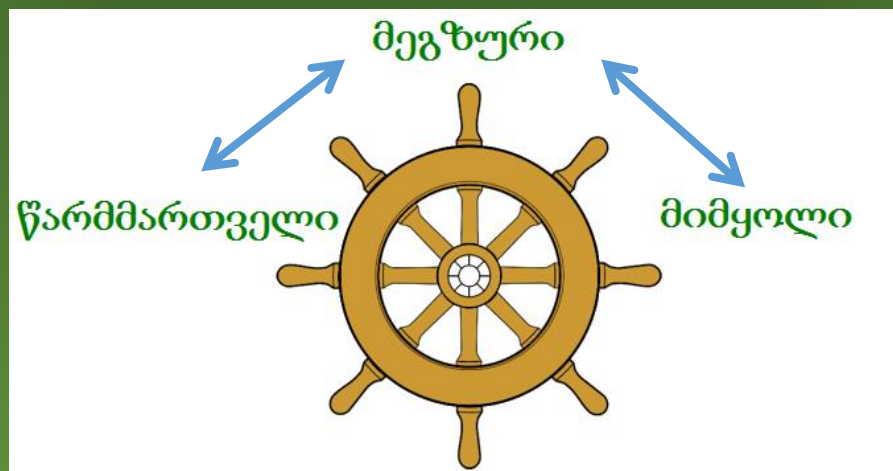
- დასჯას აუცილებლად უნდა ერთვოდეს პოზიტიური წახალისება
- სიტყვიერი დასჯა ზედმეტობით ეფექტს კარგავს
- დასჯის მეთოდი განხორციელებადი უნდა იყოს
- მაშინვე უნდა დგებოდეს შედეგი ქცევის დასჯის სახით

ტაიმ–აუტი

- ერთი წუთი ერთ წელზე
- გარემო არ უნდა შეიცავდეს გასართობს
- თუ ბავშვის ქცევა ძალიან რთულდება, ტაიმ–აუტს დარეგულირების მერე ვაგრძელებთ
- ტაიმ–აუტის შემდეგ ბავშვს ვუხსნით დასჯის მიზეზს და როგორ უნდა მოიქცეს მომავალში

MI - საუბრები ცვლილების შესახებ

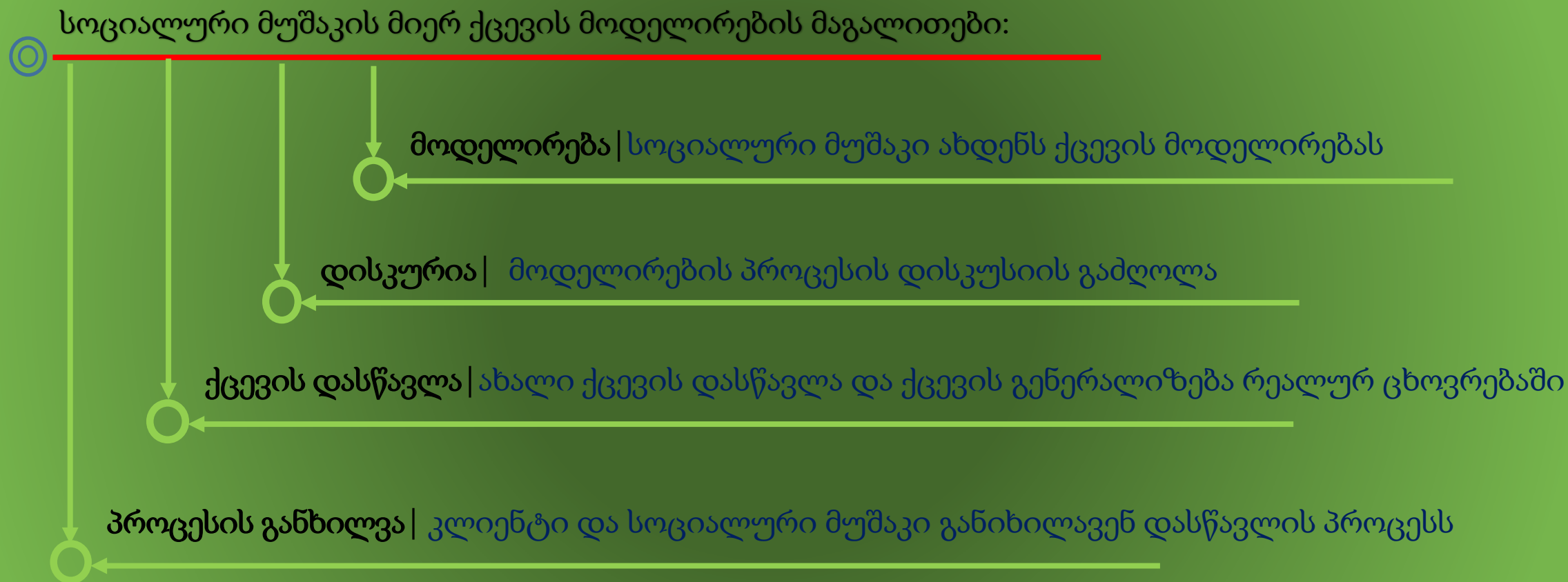
- ▶ მოტივაციური ინტერვიუება არის **თანამშრომლობითი** საუბრის სტილი ადამიანის მოტივაციისა და ცვლილების განზრახვის გასაძლიერებლად.
- ▶ მოტივაციური ინტერვიუების ზოგადი სტილი არის **მეგზურობა**, რომელიც მდებარეობს **წარმმართველ** და **მიმყოლ** სტილებს შორის და აერთიანებს მათს ელემენტებს.
- ▶ ადამიანების დარწმუნება უფრო ადვილია, როდესაც ისინი საკუთარ თავს უსმენენ.

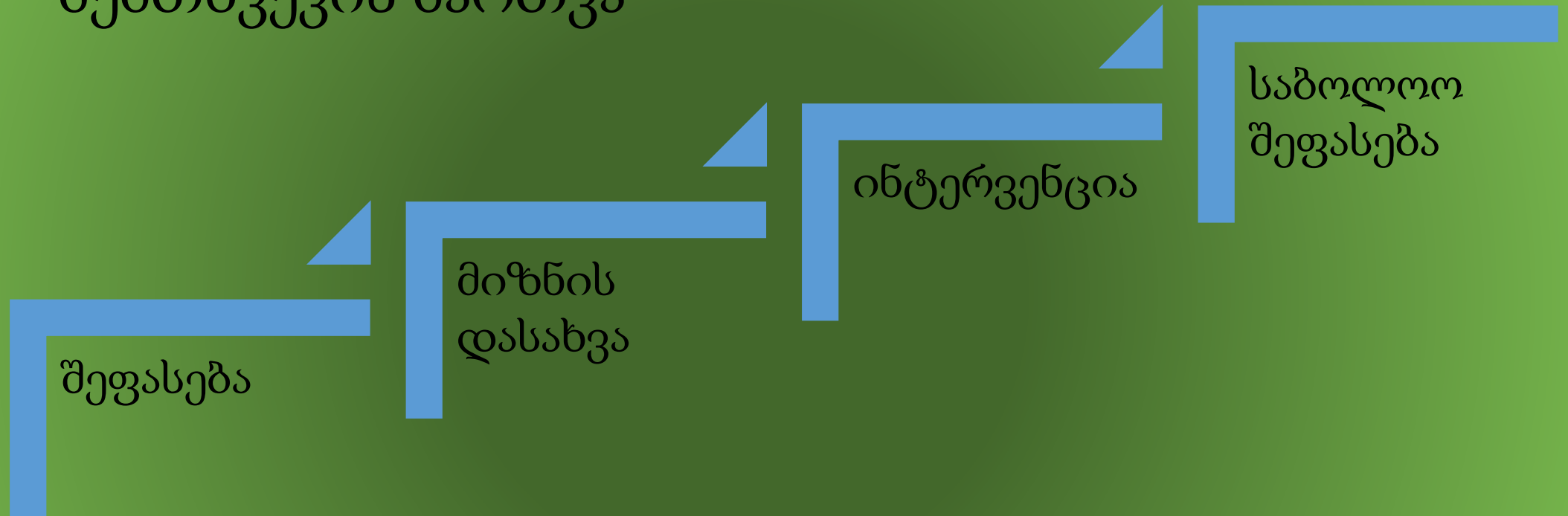
მოდელირება და ქცევის დასწავლა

- სოციალურ-კოგნიტური თეორია:
 - ა. ბანდურას (Bandura, 1925-)
 - მიშელის (Mischel, 1930)

სწავლა და განვითარება ეფუძნება არა მხოლოდ პირად გამოცდილების შეძენის პროცესს, არამედ, უმეტესად, სხვა ადამიანთა ქცევაზე დაკვირვებასა და მოდელირებას.

ინტერვენციები შემთხვევის მართვა

კითხვები

შეჯამება

დავალება შემდეგი ლექციისთვის:

1. დაამუშავეთ ატვირთული წიგნის მეოთხე თავი;
2. შუალედური დავალების ინსტრუქციას. დავალების ჩაბარების ვადაა 24 აპრილი.